

СИСТЕМА ПРОТИДІЇ ПАВОДКАМ, ПОВЕНЯМ, СЕЛЯМ ТА ЛАВИНАМ В ОКРЕМИХ РАЙОНАХ УКРАЇНИ

**Коледж Національного Фармацевтичного
Університету
Щолокова Катерина Андріївна**

**Науковий керівник
Супруненко Валентина Григорівна, викладач**

Пригадаємо , що таке паводок, повінь, сель та лавина !

Пáводок — значне підвищення водності річки в межах річного циклу, що виникає нерегулярно; утворюється під час сильних дощів чи під час відлиги. На відміну від повені, паводки виникають нерегулярно.

Пóвінь (водопілля) — фаза водного режиму річки, яка щороку повторюється в даних кліматичних умовах в один і той самий сезон року, характеризується найбільшою водністю, високим і тривалим підйомом та спадом рівнів води в річці, озері, водосховищі.

Пригадайте , що таке паводок, повінь, сель та лавина !

Сель — раптовий короткочасний бурхливий паводок на гірських річках, потічках, ущелинах з величезною кількістю наносів, що надає йому характер бруднокамінного потоку.

Лавіна — величезна маса снігу, що зривається із гірського схилу і котиться вниз з великою швидкістю. Виникнення лавин можливе у всіх гірських районах світу, де встановлюється стійкий сніжний покрив.

Давайте з'ясуємо географію цих явищ !

1. СЕЛЬ

Найбільш широкого поширення селеві процеси набули у гірських районах Карпат та Криму, на правому березі Дніпра. Наприклад, з періодичністю 11-12 років спостерігаються селі в долинах ярів, що розташовані на Південному березі Криму. Кількість ураження селевими потоками складає від 3 до 25% території України. В Криму вони поширюються на 9% території, в Закарпатській області - на 40%, в Чернівецькій - 15%, в Івано-Франківській - 33%.

2. ПОВІНЬ

Найбільш вірогідними зонами можливих повеней на території України є:

- у північних регіонах - басейни річок Прип'ять, Десна та їх притоків. Площа повені лише в басейні р. Прип'ять може досягти 600-800 тис. га;
- у західних регіонах - басейни верхнього Дністра (площа може досягти 100-130 тис. га), річок Тиса, Прут, Західний Буг (площа можливих затоплень 20-25 тис. га) та їх приток;
- у східних регіонах - басейни р. Сіверський Донець з притоками, річок Псьол, Ворскла, Сула та інших приток Дніпра;
- у південному і південно-західному регіонах - басейни приток нижнього Дунаю, р. Південний Буг та її приток.

3. ПАВОДКИ

Паводки проявляються на 27 відсотках території України

Практично не існує жодної території держави, де б не відчувався час від часу негативний вплив паводків

Найбільш паводків у Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській та Чернівецькій областях

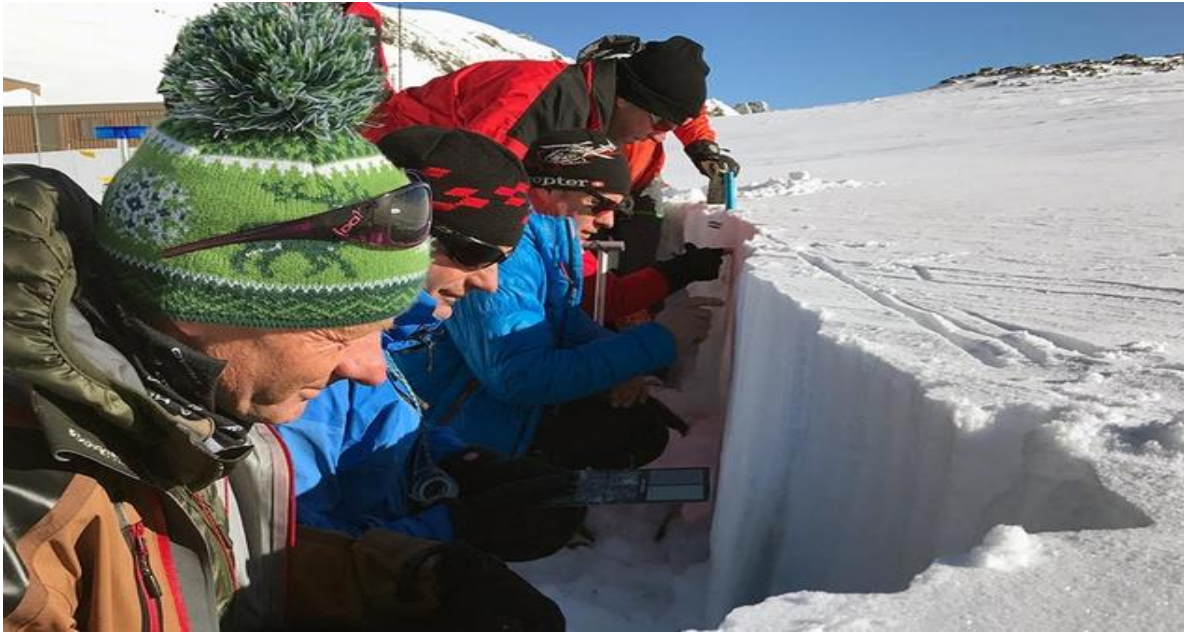
4. ЛАВИНА

В Україні снігові лавини поширені в Карпатах та Кримських горах

Як швейцарці навчилися передбачати лавини ?

Перевіряють стан снігового покриву старим випробуваним прийомом (за допомогою спеціального геологічного зонда): вони дістають з рюкзаків так звані «лавинні лопати» і менш ніж за хвилину їм спільними зусиллями вдається вирити глибоку траншею з метою складання «снігового профілю». Потім вони починають обережно, використовуючи тільки пальці, шукати «слабкі» шари снігу, які потенційно можуть стати причиною сходу лавини.

Для забезпечення ефективної роботи протидії паводкам, повеням, селям та лавинам проводяться наступні заходи:

- використання сучасних технологій та новітніх матеріалів при будівництві та реконструкції захисних протипаводкових дамб і берегоукріплювальних споруд;
- впровадження активного протипаводкового захисту (будівництво акумулюючих протипаводкових ємностей у гірських та рівнинних частинах річок, протипаводкових водосховищ);
- застосування сучасних методів спостереження та прогнозування стихійних лих;
- впровадження автоматизованих інформаційно-вимірювальних систем;
- своєчасне, достовірне інформування населення та підприємств про можливість виникнення надзвичайної ситуації, а також про її наслідки.

Системи комплексного захисту населення, сільськогосподарських та територій небезпечних регіонів з використанням інформаційно-вимірювальних систем прогнозування стихійних лих (наприкладі Закарпатської області) впроваджуються в інших областях України .

Давайте зробимо висновок !

Узагальнюючи все вищесказане можна зробити наступні висновки.

В окремих районах України є паводки, селі, лавини та повені. Їх виникненню сприяє ряд факторів, зокрема, особливості географічного положення України, атмосферні процеси, наявність гірських масивів, підвищень, близькість теплих морів та ін. Також, як не прикро це визнавати, величезною "рушійною силою" природних стихійних явищ є людська діяльність.

Ці всі процеси призводять до людських жертв і великих матеріальних збитків у аграрному, промисловому та соціальному секторах економіки країни , що спричиняються складним поєднанням причин природного та техногенного характеру, головними з яких є екстремальні атмосферні опади, особливості рельєфу території та геологічної будови, ґрунтів .

У системі інтегрованого управління виділяються наступні заходи, а саме:

- управління водними ресурсами з метою зниження поверхневого стоку (використання водопроникних дорожніх покриттів, лісопосадок);
- управління поверхневим стоком (використання водонакопичувальних басейнів, болотистих територій, водосховищ);
 - збільшення транспортуючої здатності річок (пристроїв обвідних каналів, поглиблення або розширення ложа річок);
 - розподіл річок і населення (управління землекористуванням, будівництво дамб, протипаводкових захисних споруд, будинків на палях);
 - запобіжні заходи у період проходження паводків (протипаводковий моніторинг, прогнозування паводків, завчасне оповіщення населення про розвиток паводкової ситуації, вжиття термінових заходів щодо зміцнення дамб, евакуація);
 - відшкодування завданих збитків у результаті проходження паводків (консультування, компенсування або страхування).

ДЖЕРЕЛА ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

❖ **Водні ресурси: використання, охорона, відтворення, управління: підручник** / А. В. Яцик, Ю. М. Грищенко, Л. А. Волкова, І. А. Пашенюк. — К.: Генеза, 2007. — 360 с. — [ISBN 978-966-504-708-7](#)

❖ **Вікіпедія:**

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C>

❖ **Наслідки паводка в Закарпатті**

<https://www.unian.ua/ecology/naturalresources/2307511-pavodok-na-zakarpatti-koli-richki-povertayut-nazad.html>

❖ **Система протишквонкових заходів у басейні р. Боржава** / В. П. Чіпак, Т. П. Мельник. — Рівне : Волин. обереги, 2008. — 201 с. : іл., табл. ; 20 см. — Бібліогр.: с. 162—174 (157 назв). — 300 пр. — [ISBN 978-966-416-099-2](#)

❖ **Боярин М. В. Основи гідроекології: теорія й практика: навч. посіб.** / М. В. Боярин, І. М. Нетробчук. — Луцьк: Вежа-Друк, 2016. — 365 с. — [ISBN 978-966-2750-44-7](#)